

-FRAUMIR, CASTELL ~

Antic castell a l'Alt Cardener, que havia estat cap d'un mun., avui agre. a Gósol, uns 5 k. al SSE. d'aquesta vila. És prop del Molí d'en Güell (CATorras, *Pir. Cat.* VIII, 296), uns 3 k. S. de Feners, mapa Aegerter del Cadí (C. de *Fraumir*, Nomencl. Lda. A.P.T., p. 52). Cf. el que ja n'he dit a l'art. *Formiguera*.

MENCIONS ANT. S. XI: «--- *Cbanauda* ['Canalada'] --- *et Francmir* (sic) cum suis terminis --- castrum de *Capolad* ---» (doc. que lleigeixo a l'Arx. de Solsona); 1170: «--- monte de *Palomera* ['Empalomar'] et de *Cija* ['Ensija'] --- *affr.* --- *collum de Balcebres*, mer, *Peguera*, occid. in te. de *Fraucmir* et te. de *Espada* ['L'Espà'], --- circii de gradu de *Palomera* amunt usque te. *Peguera* ---» (MiretS., *Templ.*, p. 152; id., amb algun error de lectura: CCandi, *Misc. Hi. Cat.* I, 59); 1255: *B. de Fraumir* (SerraV., *Pinós Mtpl.*, pp. 103, 108); 1257: *G. de Fraumir* (ibid., 97); 1273: id. id. 250 (ib., 408); 1281: in el Bgd. «los castells de --- *Muntclar*, *Casserres* y *Fraumir*» i «--- castells de --- *Merola*, *Freumir* y *Rosset*» (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 52, 54); 1288: *castell de Fraumir* (SerraV., *op. cit.* I, 117); 1359: *castell de Fromir* (CoDoACA XII, 25609).

És diferent dels llocs i l'etim. de *Castellformit* (veg. *Formic*, supra): compost amb un altre NP germ., que es documenta en aquesta regió.

Com a NP trobem *Fraumir* també en altres diverses comarques cat.: «En P. *Fraumir*, oficial del fisc a Bagà» en docs. de 1367 (SerraV., *o. c.* I, 181; vol. III, 268). «G. *Fraumir* de Caneto» habitant de Perpinyà, a. 1276 (*InvLC*). Com sigui que el NP es pot haver usat tot sol com a NL (de fet V. supra), no estem segurs d'una cosa ni l'altra, en el següent, que si fos NL seria un homònim: *Francmir*, en doc. del S. XI (lleg. Arx. Solsona), on va citat junt amb el Guspí (uns 60 k. SO. de Castellfraumir).

És nom de clara formació en les arrels germàniques: FRAWIMĪR compost de FRAWJ- (50 noms en Först.) + -MĪR var. gòtica del germ. occid. MĀR (un centenar d'exemples en Först.). Un *Fraomarius* ja consta com reietó dels francs en el S. IV (en Ammianus M.), i les vars. tipus *Freumir* abunden des del S. VII (Först., 520).⁴⁵ Quant a *Francmir* S. XI/*Fraucmir* 1170: ¿quin és err. de lectura de l'altre?, *Francmir* es repeteix en el doc. del Guspí, on tanmateix la lectura de MiretS. comanda respecte; si no fos perquè CCandi (que fa err. clares en la lectura del mateix doc.), lleigeix en aquest de 1170 *Fragmir*; seria, doncs, lliçó incompleta per *Frangmir*, d'acord amb el doc. de Solsona? En rigor encara tot es podria explicar per un *Fraumir/Fragmir* ultracorreció de *Jacme/Jaume*. Si no, potser pensariem que hi hagué superposició local amb un altre NP germ. FRANKOMĪR, compost amb el nom dels Francs, i documentat un o dos cops (*Frangomere*), per Först., 1100, en un text jurídic de 515 i en un de francès de 573.

FRAUQUES

En terme de l'Ametlla de Mar (Baix Ebre), però a la ratlla de Tivissa, limítrof, el mapa de l'IGC posa una partida *Frauques*. L'any 1572 ja es documenta en terme de Tivissa la *torre de Frauques* que avui és el mas de *Frauques* (Bru Borràs, *F. d'Hist. de Tivissa*, p. 111; 184).

ETIM. No se'n veu d'altra que el plural de FABRĪCA 'obrador del fargaire o forjador de metalls' (DECat III, 839a25-32), que ha donat en cast. *fragua*, el qual ve de *frauga* FABRICA amb metàtesi (i a Aragó hi ha *fruga* i un NL alt-arag. *Frauca*) tractament que seria inesperat en fonètica pròpia, però no en aquesta zona que és de fort substrat mossàrab, on és normal la conservació de les oclusives com a sordes.

FRAUSSA, Clots, Riu i Roc de ~

A l'alt Empordà, te. Maçanet de Cabrenys, a la ratlla del Vallespir.

Els clots de *Fraussa*, per on baixa el riu de *Fraussa*, que després d'ajuntar-se amb el d'Ardenya, desaiqüen per l'esq. al riu Arnera sota Maçanet; el riu es forma sota les aspèrrimes canals de *Fraussa*, per on es pot pujar treballosament fins al cim del *Roc de Fraussa* (1449 alt.), la frontera actual dels Estats, termenejant amb el mun. de Ceret. Vegeu les bones fotos de les canals i del puig en C. A. Torras (*Pir. Cat.*, Garrotxa (213 i 212); i descripció itinerària i de la topografia, allí pp. 184, 210 i 10).

Ja En Cèsar August Torras amb gran raó es va elevar contra la deturpació que fan sofrir al nom els mapes francesos (copiats pels espanyols del ministeri madrileny) donant-li el nom de *Roc de France*, absurd en una denominació evidentment antiquíssima, vist que l'Estat Francès no va arribar mai fins allà abans de 1666, gràcies a la conxorxa Madrid-París: el Tractat dels Pirineus; altrament és clar que aquest nom s'usà sempre parlant del territori agrícola i pastoral, que és empordanès, molt més que per als grenys del límit amb el Vallespir.

En l'enq. de Maçanet (XXI, 78-91), vaig poder-me assegurar que la pron. era *fráusə*, invariablement, amb el diftong i la s sorda, i tota la gent d'allí repudiava la forma dels mapes; parlaven, sobretot, naturalment, de les amples clotades dels *Clots de Fraussa*, i també coneixien la part alta del riuet i de les canals. També Botet i Sisó, bon coneixedor dels noms, escriu *Fraussa* amb ss doble, parlant sobretot de la «riera de *Fraussa*» (GGC, prov. Girona, 60.12). Torras, que en ortografia no mira tan prim, escriu *Frausa* (tot i que la seva pseudo-etim. implica s sorda), i d'ell ho copien l'*Enc. Cat.* (article sense firma) i algun altre.

Natural que aquest nom no sigui conegut en pobles més llunyans, com sigui que el puig és menys visible des de l'Emp. que la *Serra de les Salines*, nom que ells apliquen al tot; i els *Clots* són ben recòndits (p. ex., a Boadella, 1939 etc.); i a molts pobles de la ban-